

BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARINI VATANPARVARLIK RUHIDA TARBIYALASH

*Urazboyeva Sabohat Ortiqboyevna, Urganch innovatsion
universiteti stajor-o'qituvchisi*

EDUCATION OF PRIMARY CLASS STUDENTS

IN PATRIOTIC SPIRIT

*Urazboyeva Sabohat Artikboyevna, Teacher-trainee at
Urganch Innovation University*

ВОСПИТАНИЕ УЧАЩИХСЯ НАЧАЛЬНЫХ

КЛАССОВ В ПАТРИОТИЧЕСКОМ ДУХЕ

*Уразбоева Сабохат Артикбоевна, стажер-
преподаватель Ургенчского инновационного
университета*

[https://orcid.org/
0009-0000-2277-1488](https://orcid.org/0009-0000-2277-1488)

e-mail:

sabohat@icloud.com

Annotatsiya: Maqolada boshlang'ich sinf o'quvchilarini vatanparvarlik ruhida tarbiyalash, ona vatanni sevish, uni ardoqlash, unga bo'lgan mehr-muhabbat, sadoqat, vatanga munosib farzand bo'lish kabi tuyg'ular va ularni qanday qilib shakllantirishimiz to'g'risida fikr yuritilgan.

Kalit so'zlar: vatanparvarlik, tarbiya, axloqiy-psixologik xarakter, pedagogik va kasbiy mahorat, rivojlanish, tafakkur, ijodkorlik.

Аннотация: В статье рассматриваются чувства воспитания учащихся младших классов в духе патриотизма, любви к Родине, почитания ее, любви к ней, верности, быть достойным Родины и способы формирования этих чувств.

Ключевые слова: патриотизм, воспитание, морально-психологический облик, педагогическое и профессиональное мастерство, развитие, мышление, творчество.

Abstract: In the article, the feelings of raising elementary school students in the spirit of patriotism, loving the motherland, honoring it, love for it, loyalty, being a child worthy of the motherland and how to form these feelings are discussed.

Key words: patriotism, education, moral and psychological character, pedagogical and professional skills, development, thinking, creativity.

KIRISH. Vatan va vatanparvarlik tarbiyasi haqida tushuncha, boshlang'ich sinf o'quvchilarini vatanni sevish, unga munosib farzandlarni tarbiyalashning milliy, tarixiy asoslari. Vatanparvarlik tuyg'usini shakllantirish o'z ona Vatani va uning tabiatiga, xalqiga, xalqining o'tmishdagi va hozirgi qahramonligiga, tili va san'atiga bo'lgan muhabbatini ifodalaydi. Qadim zamonlardan buyon xalqning o'z Vatanga muhabbati qo'shiqlarda, ertaklarda va sharq mutafakkirlarining nodir asarlarida tarannum etib

kelinadi. Vatanga muhabbat tuyg'usi insonlarni har doim mardlik va jasurlik, xalqning baxt-saodati uchun kurashga undaydi. Vatanparvarlik tuyg'usi tug'ilgandan shakillanadigan tushuncha emas. Shunday ekan, boshlang'ich sinflarda bu tuyg'uni o'quvchilarda shakllantirish muhim o'rin egallaydi. Vatan haqidagi boshlang'ich bilimlar bolalarda ularning hayotiy tajribalari zaminida, tevarak-atrofdagi hayot to'g'risidagi muayyan tasavvurlari asosida hosil bo'ladi. Vatan – har bir kishida o'z uyiga, tug'ilib o'sgan yurtiga, eng

yaqin kishilari – ota-ona, aka-uka, opa-singillariga bo‘lgan munosabatida aks etadi. Bolani vatanparvarlik ruhida tarbiyalashning individual shakllari asosan oilada amalga oshiriladi. U yoki bu masalada hal qiluvchi rolni oila o‘ynaydi. Shuning uchun o‘qituvchi o‘quvchilarning oilalari bilan yaqin hamkorlikni yo‘lga qo‘yishi, ota-onalarni bolalarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash jarayoniga jalb qilishi kerak. Shunday qilib, ta‘lim muassasasida vatanparvarlik ishining muvaffaqiyati o‘qituvchilarning axloqiy-psixologik xarakteriga, ularning psixologik, pedagogik va kasbiy tayyorgarligiga, o‘z vazifalariga munosabatiga, shuningdek, o‘quvchilarning ota-onalari bilan samarali hamkorlik qilish qobiliyatiga bog‘liq [2:17].

ADABIYOTLAR TAHLILI. Biz yoshlarga doir davlat siyosatini hech og‘ishmasdan, qat‘iyat bilan davom ettiramiz. Nafaqat davom ettiramiz, balki bu siyosatni eng ustuvor vazifamiz sifatida bugun zamon talab qilayotgan yuksak darajaga ko‘taramiz. Yoshlarimizning mustaqil fikrlaydigan, yuksak intellektual va ma‘naviy salohiyatga ega, dunyo miqyosida o‘z tengdoshlariga hech qaysi sohada bo‘sh kelmaydigan insonlar bo‘lib kamol topishi, baxtli bo‘lishi uchun davlatimiz va jamiyatimizning bor kuch va imkoniyatlarini safarbar etamiz [6:11]. Shularni inobatga olgan holda, O‘zbekistonga munosib, vatanni sevib ardoqlaydigan farzandlarni tarbiyalashimiz joiz.

Yurtimiz ravnaqi, xalqimiz farovonligi ko‘p jihatdan ertamiz egalari bo‘lmish yosh avlod qo‘lidadir. Shu jihatdan ularni tarbiyali, bilimli, yuksak salohiyatli, ilm-ma‘rifatli, komil inson va har tomonlama yetuk shaxs qilib tarbiyalashda barchamiz birdek mas‘ulmiz. Xalqimizda “Qush uyasida ko‘rganini qiladi!” degan maqol ham bejiz aytilmagan. Bola albatta, asosiy va boshlang‘ich tarbiyani o‘z oilasidan oladi. Shunday ekan, zamonaviy axborot texnologiyalari rivojlangan bugungi kunda ota-onalar farzandlariga har qachongidan ko‘ra ko‘proq e‘tiborli bo‘lishlari talab qilinadi. Vatanga muhabbat tuyg‘ularini eng avvalo oiladan boshlashimiz zarur hisoblanadi [5:3].

METOD. Ushbu mavzuni yoritish davomida ilmiy tadqiqotning umume‘tirof etgan bir nechta uslublari, jumladan ma‘lumotlarning tahlili qiyosiy tahlil, sintez, shuningek, xolislik va reallik kabi prinsiplaridan foydalanildi.

MUHOKAMA. Shu o‘rinda 2-sinf “O‘qish savodxonligi” darsligining I qism 1-bolimi aynan “Ona Vatan bag‘rida baxtiyor avlod” mavzusi bilan boshlanadi va quyidagi mavzular bilan o‘quvchilar tanishadi:

1. Vatan haqida matn.
2. Ona Vatan. Miltiqboy Xonnazarov she‘ri.
3. Ozod va Obod Vatan. Shoira Ismoilova hikoyasi.
4. O‘zbekiston quyoshi. Iskandar Rahmon she‘ri.

Ozod va Obod Vatan Bekatda mahalla bolalari suhbatlashayotgan edi. Ularning gaplari qulog‘imga chalindi.

Vatan o‘zi nima?

Vatan qayerdan boshlanadi?

Vatan uyimizdan, yashayotgan mahallamizdan boshlanadi. Kengroq tushuntirib aytsam, barcha mahallalar, qishloqlar, tumanlar, shaharlar va viloyatlar qo‘shilib, ona O‘zbekistonni tashkil etadi.

Juda to‘g‘ri. Demak, Vatan mahalladan, uyimizdan boshlanarkan. Biz o‘zimiz yashab turgan joyimizni qancha sevsak, Vatanimizni shuncha sevgan bo‘lamiz.

Biz uyimizni, ko‘chamizni ozoda tutishimiz kerak ekan. Eshigi oldiga bir tup gul ko‘chati ekib ko‘kartirmagan bola Vatanimizni gul-u gulzorga aylantirishga hissa qo‘shdim, deyishga haqqi bormi?

Yo‘q, albatta. Vatanimiz keng va bepoyon. U qudratli va ko‘rkam. Uning osmono‘par yuksak tog‘larini ko‘rganda, ko‘nglimiz tog‘day o‘sadi.

Jannatmakon bog‘larida yurganda, ko‘nglimiz bog‘day yashnaydi.

Shu buyuk va muqaddas Vatan bizniki, barchamizniki! Uni ko‘z qorachig‘imizdek asrash vazifamizdir.

Olamda yagona, mustaqil, ozod va obod Vatanimiz kamol topaversin!

NATIJALAR. Ushbu matn bo‘yicha o‘quvchilarga quyidagi savollar bilan yuzlanamiz.

1. O‘qigan matningiz qaysi diyora haqida?
2. Vatanga qayerdan boshlanadi?
3. Nima uchun Vatanni ko‘z qorachig‘imizdek asrashimiz kerak?
4. “Olamda yagona, mustaqil, ozod va obod Vatanimiz kamol topaversin!” gapining mazmunini tushuntiring?

Bulardan tashqari 2-sinf O‘qish savodxonligi darsligida Vatanga tushunchasini o‘quvchilarga to‘g‘ri tushuntirish uchun quyidagi mashqlar ham berilgan:

Fikrni yakunlang.

1. “Men o‘z Vatanim bilan faxrlanaman, chunki.....”
2. Vatanim obod bo‘lishi uchun men.....

Tushirib qoldirilgan so‘zni topib o‘qing.

1. Kindik qoni to‘kilgan,
Tug‘ilib o‘sgan diyora.
Ona kabi mehribon,
Yagona va betakror.
Bag‘rida biz quvnamiz.
Uni.....ataymiz.

3. “Turk” elida o‘zakdir,
“Sharq”qa guldor, bezakdir.
Dunyoda tinch bu makon,
Saxiy yurt.....

Hozirda o‘qish savodxonligi darslarida o‘quvchilarni fikrlash va tafakkur doirasini kengaytirish o‘quvchilar tasavvur olamining boyishi, erkin fikrlash bilan nutqiy savodxonligi ham shakillantirilib borilmoqda. Shu borada o‘quvchilarning erkin fikrlarini nomoyon qilish uchun ham Vatanga haqidagi erkin matnlar tuzish mashq sifatida berilgan:

1. “Vatanimiz – baxtimiz” mavzusida kichik hikoya tuzing?
2. “Vatanga ostonadan boshlanadi” hikmatli so‘zining mazmunini tushuntirib bering?

XULOSA. Prezidentimiz Shavkat Mirziyoyev “Bukilmas iroda va jasorat namunasi” amalda namoyon etib, o‘z hayotini aziz Vatanimizning har tomonlama ravnaq topishi, bugungi tinch va osoyishta kunlar uchun jonini fido qilgan ajdodlarning muqaddas xotirasini yod etib, ezgu ishlarini davom ettirish, safimizda yurgan

keksalarni e‘zozlash — odamiylikning eng oliy mezoni va bizga tinchlik, omonlik kerak, deb yashaydigan bag‘rikeng va oliyjanob xalqimizga xos azaliy qadriyatdir”, - deb xalqimizning necha asrlardan buyon yagona orzu – ona Vatanga sog‘inchi bilan yashaganini juda to‘g‘ri ta’kidlaydilar. Kelajakda buyuk davlat darajasiga ko‘tarilish maqsadi yo‘lida intilayotgan O‘zbekiston Vatanimiz xalq hayoti, turmush tarzi, urf-odatlarini, ma’naviy qadriyatlarini o‘zida mujassamlashtirmoqda. Vatanga parvarlik – bu ona zaminga bo‘lgan muhabbat, uni sevish, e‘zozlash. Uning ravnaqiga har bir fuqaroning o‘z hissasini qo‘shishga erishish. Vatanga parvarlik – bu ona Vatanga, mustaqil O‘zbekiston tushunchalarini o‘z ongiga singdirish va unga sodiq bo‘lishga erishish. Vatanga parvarlik – bu Vatanimiz xalqiga, uning an‘analariga, tili va madaniyatiga muhabbat va hurmat bilan qarash hamda uni rivojlantirishga o‘z hissasini qo‘shish, uning haqiqiy jonkuyari bo‘lish. Vatanga parvarlik – bu o‘zbek xalqining qadim-qadimlardan Turon, Turkiston deb atab kelingan ko‘hna zaminning tarixini bilishga erishish.

ADABIYOTLAR RO‘YXATI:

1. 2-sinf “O‘qish savodxonligi”, 1-qism darslik. Toshkent, 2023-y.
2. O‘zbekiston Respublikasining Kadrlar tayyorlash milliy dasturi “Barkamol avlod — O‘zbekiston taraqqiyotining poydevori”. – Toshkent, Sharq, 1997-y.
3. Qosimova K., Matchonova S., G‘ulomova X., Yo‘ldasheva Sh., Sariyev Sh. Ona tili o‘qitish metodikasi. T. Bayoz, 2022. 304 b.
4. Matchonov S. “Boshlang‘ich sinflarda ona tili va uni o‘qitish metodikasi” (Boshlang‘ich ta’lim talabalari uchun darslik). T: Ishonchli hamkor, 2021-y.
5. Tursunova O. “Oilada bola tarbiyasi”. Toshkent, 1995-y.
6. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O‘zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. Toshkent, “O‘zbekiston”. 2016. 56 B.
7. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. Toshkent, “O‘zbekiston”. 2016. 488 B.